

2. Vzdělání a vzdělávání

Mladá léta jsou pro každého jednotlivce i pro každou generaci dobou vzdělávání, dobou přípravy na profesní život. Postupně procházejí vzdělávacím systémem, počínaje mateřskými školami, přes základní školy, střední školství až po stále častěji i vysoké školy.

Vzdělanost podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Podrobné údaje o vzdělanostní struktuře obyvatelstva jsou k dispozici z výsledků sčítání lidu. Díky tomu známe a můžeme vzájemně srovnat jak vzdělání patnáctiletého a staršího obyvatelstva celkem, tak i jednotlivých věkových skupin. Vzdělanostní struktura mladé generace se výrazně liší od vzdělanostní struktury patnáctiletých a starších obyvatel celkem. Jedním z důvodů je už to, že značná část mladých ve věku 15 až 19 a 20 až 24 let nemá dosud dokončené vzdělání. Objektivnější pohled tak umožňuje až věková skupina 25 až 29let. Srovnání její vzdělanostní struktury se vzděláním patnáctiletého a staršího obyvatelstva Vysočiny celkem dokládá výrazný **růst vzdělanosti**, když podíl osob s dokončeným vysokoškolským vzděláním ve věkové skupině 25 až 29 let přesáhl v roce 2011 dvacet procent (a to můžeme předpokládat, že ne všichni vysokoškoláci z této věkové skupiny již stačili dokončit studium) a ve srovnání s obyvatelstvem celkem byl více než dvojnásobný.

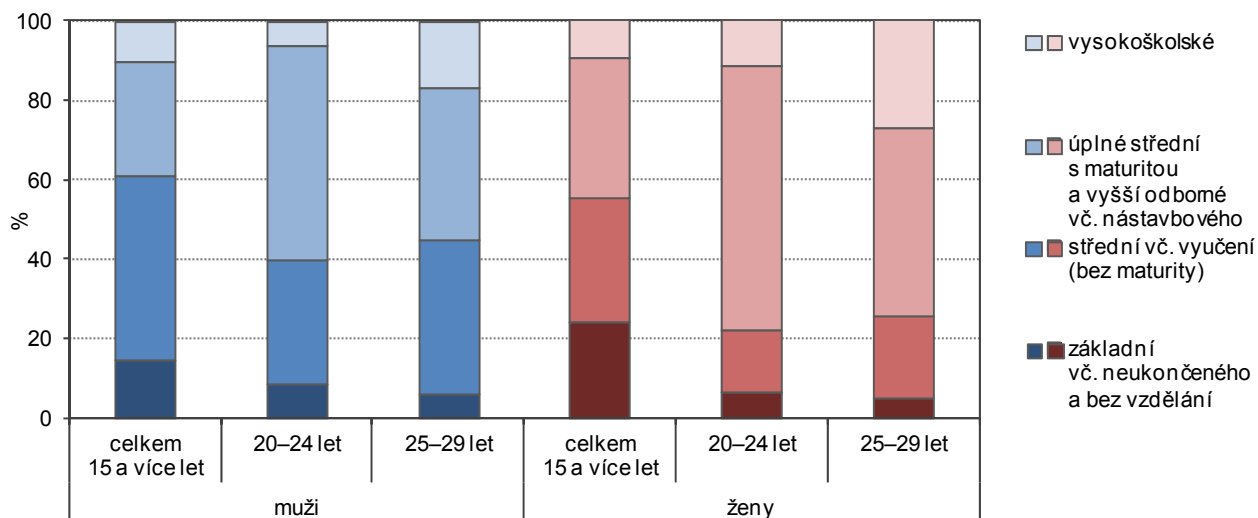
Tab. 2.1 Obyvatelstvo Kraje Vysočina ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	v tom		z toho věková skupina			Osoby ve věku 25–29 let podle pohlaví	
		muži	ženy	15–19	20–24	25–29	muži	ženy
Počet obyvatel	431 767	212 319	219 448	30 698	33 101	32 741	17 115	15 626
v tom (%):								
bez vzdělání	0,4	0,5	0,4	0,2	0,4	0,4	0,5	0,3
základní vč. neukončeného	18,5	13,8	23,0	79,5	6,9	5,0	5,4	4,5
střední vč. vyučení (bez maturity)	37,5	44,9	30,2	7,0	23,3	28,9	37,2	19,8
úplně střední s maturitou	27,1	24,7	29,3	5,8	54,2	33,7	31,6	36,1
nástavbové a vyšší odborné	4,0	2,7	5,3	0,1	4,2	7,5	5,2	10,0
vysokoškolské	9,5	10,0	9,0	-	8,4	20,9	16,2	26,0
nezjištěno	3,0	3,4	2,7	7,3	2,6	3,5	3,8	3,3

Graf 2.1 Obyvatelstvo Kraje Vysočina ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

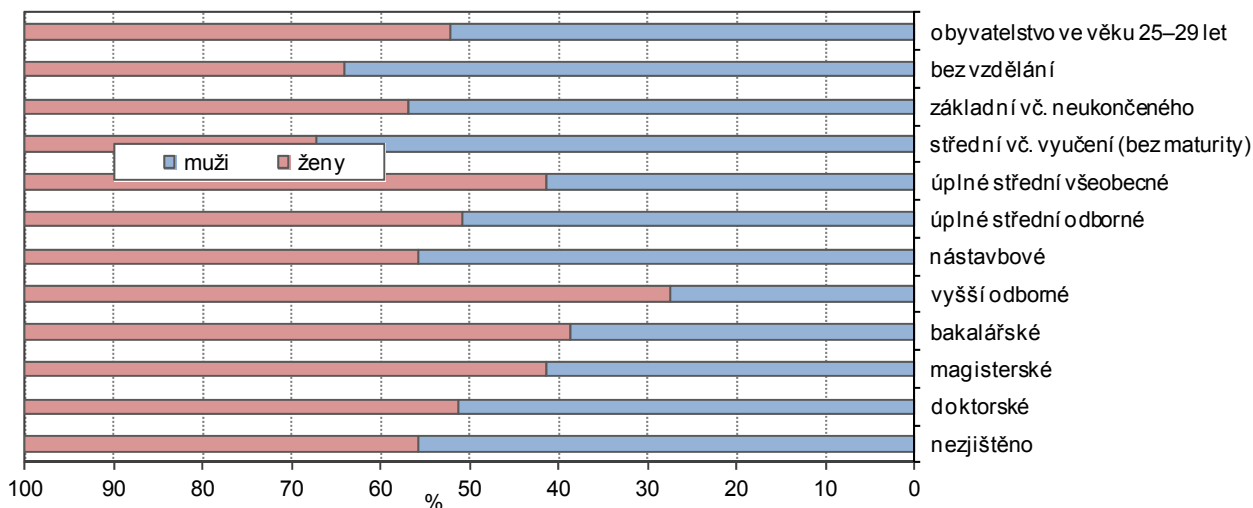
Pouze základní vzdělání mělo 5 % osob ve věku 25 až 29 let (u patnáctiletých a starších obyvatel to bylo 18,5 %). Výrazný odklon mladé generace Vysočiny od dosud dominantního středního vzdělání bez maturity dokládá méně než třicetiprocentní (28,9 %) podíl, který má na celkovém počtu osob této věkové skupiny, u všech patnáctiletých a starších obyvatel kraje dosáhl podíl vyučených 37,5 %. Přesto je však v mezikrajském srovnání podíl vyučených osob v této věkové skupině stále **třetí nejvyšší** (za Karlovarským a Libereckým krajem).

Opačný trend můžeme sledovat u středoškolského vzdělání s maturitou – 33,7 % u věkové skupiny 25 až 29 let, 27,1 % u obyvatelstva celkem. Vyšší byl u věkové skupiny 25 až 29 let i podíl osob s nástavbovým a vyšším odborným vzděláním (7,5 %, což bylo o 3,5 procentního bodu více než u obyvatelstva celkem). Osoby s dokončeným vysokoškolským vzděláním tvořily na Vysočině podle posledního sčítání lidu 20,9 % věkové skupiny 25 až 29 let, což kraj řadí na **sedmé místo** pomyslné regionální tabulky a 2,4 procentního bodu pod úroveň celé České republiky.

U mužů ve věku 25 až 29 let na Vysočině výrazně převládalo střední vzdělání (37,2 % střední bez maturity, 31,6 % střední s maturitou), vysokoškolské vzdělání mělo 16,2 % mužů této věkové skupiny. Ženy ve věku 25 až 29 let měly v roce 2011 nejčastěji střední vzdělání s maturitou (36,1 %), hned za ně se ale zařadilo vysokoškolské vzdělání, které měla více než čtvrtina (26,0 %) žen z této věkové skupiny.

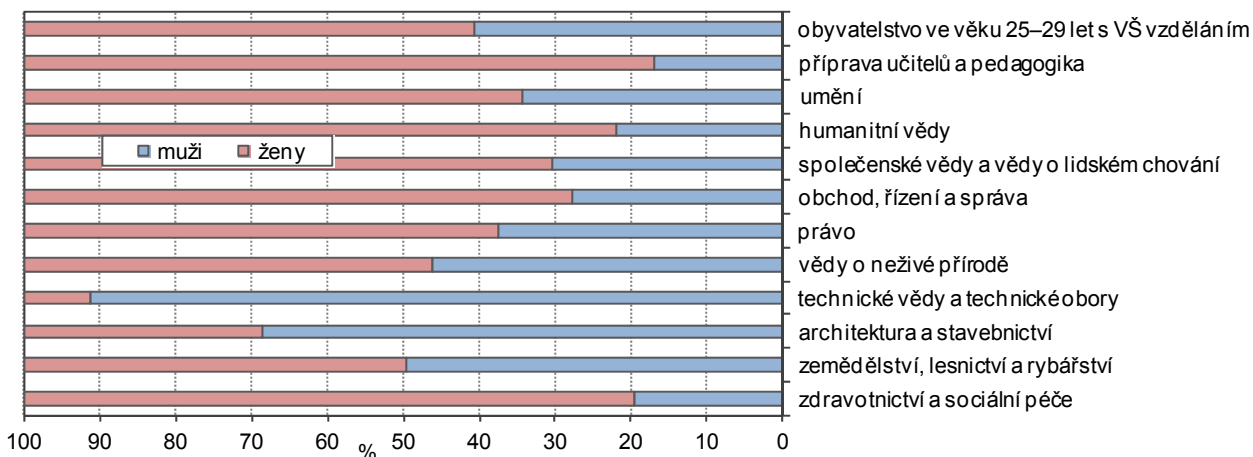
Graf 2.2 Zastoupení mužů a žen ve věku 25–29 let v Kraji Vysočina v jednotlivých stupních nejvyššího ukončeného vzdělání (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

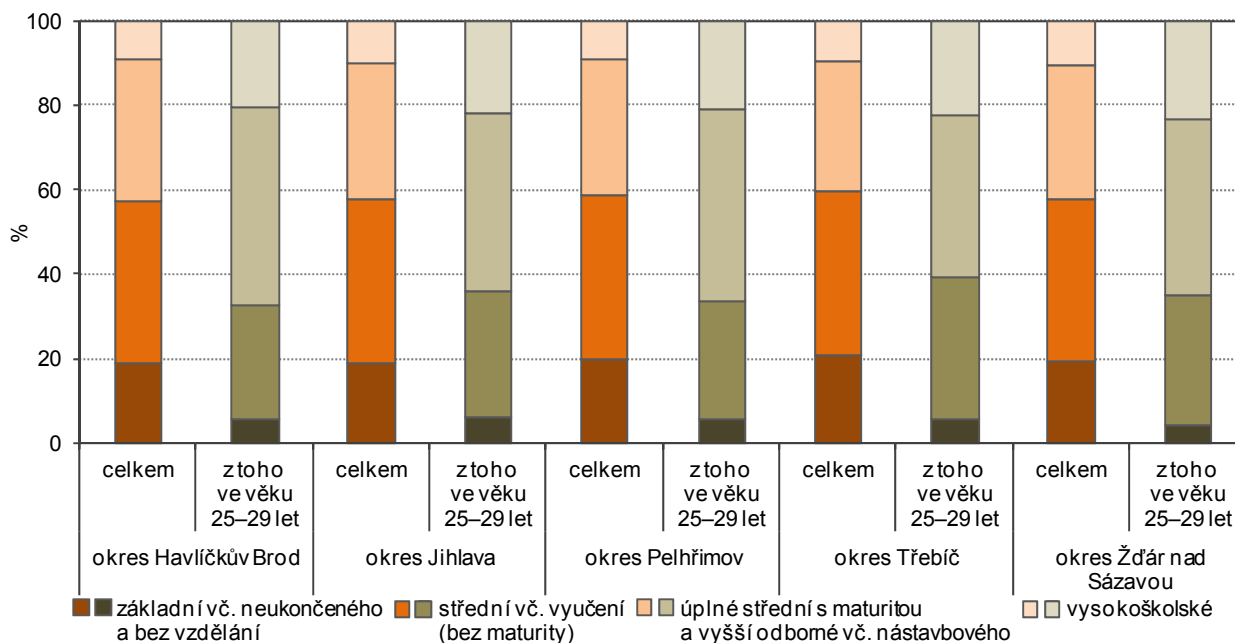
Graf 2.3 Zastoupení mužů a žen ve věku 25–29 let v Kraji Vysočina s vysokoškolským vzděláním ve vybraných oborech (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

Graf 2.4 Obyvatelstvo v okresech Kraje Vysočina ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

Mateřské školy

V počtu žáků a následně i škol se odráží populační vývoj minulých let. Platí to v první řadě už pro mateřské školy. Ve školním roce 2007/2008 působilo v Kraji Vysočina 276 mateřských škol se 672 třídami, do kterých chodilo téměř 15 000 dětí. V následujících letech došlo k **nárůstu počtu dětí**, který od školního roku 2011/2012 neklesl pod sedmáct tisíc. S tím byl spojen mírný nárůst počtu mateřských škol (na 286 ve školním roce 2016/2017) a zejména daleko podstatnější zvýšení počtu tříd (téměř o pětinu na 791).

Velkou většinu dětí v mateřských školách tvořily po celé období děti čtyř a pětileté, jejich podíl však mírně poklesl z více než šedesáti procent ve školním roce 2007/2008 na 56 % ve školním roce 2016/2017. Vzhledem k tomu, že podíl dětí tříletých a šestiletých a starších zůstal vcelku stabilní, úměrně se zvýšil podíl dvouletých a mladších dětí (až na 14,0 % ve školním roce 2016/2017). Tento vývoj je možno dát do souvislosti s průběhem hospodářského cyklu a zvýšeným zájmem matek o dřívější návrat do zaměstnání.

V posledním školním roce (2016/2017) se Vysočina vyznačovala po Karlovarském kraji druhým nejnižším podílem (6,0 %) zamítnutých žádostí o umístění dítěte do mateřské školy. Pro srovnání můžeme uvést, že celorepublikový průměr zamítnutých žádostí činil 20,6 %.

Ve srovnání s celou Českou republikou byl nadprůměrný i podíl žádostí o umístění nejmenších dětí do dvou let (14,0 %), což můžeme dát do souvislosti s vyšším zastoupením dvouletých a mladších dětí v mateřských školách.

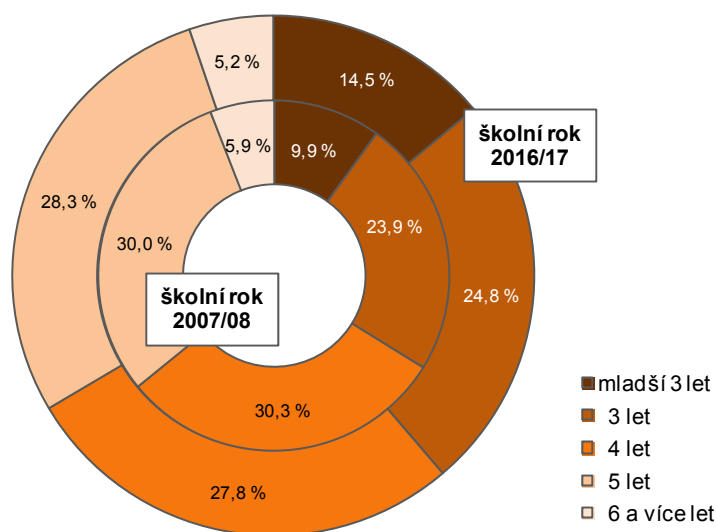
Tab. 2.2 Mateřské školy v Kraji Vysočina

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Děti celkem	14 946	15 427	15 878	16 520	17 001	17 677	18 032	17 996	17 982	17 821
z toho dívky (%)	48,8	48,4	47,6	48,1	47,6	48,3	48,1	48,2	48,5	48,2
v tom ve věku (%):										
do 2 let	9,9	10,1	11,1	11,3	10,4	10,8	11,3	12,6	13,4	14,0
3 let	23,9	25,7	25,0	25,3	26,3	25,1	25,1	25,1	25,5	24,8
4 let	30,3	28,7	29,4	27,8	28,9	29,8	28,5	28,0	27,5	27,8
5 let	30,0	29,7	28,4	29,3	28,7	28,7	30,2	29,2	28,5	28,3
6 a více let	5,9	5,8	6,2	6,2	5,7	5,6	4,9	5,1	5,1	5,2

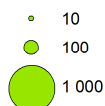
Graf 2.5 Děti v Kraji Vysočina v mateřských školách podle věku

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

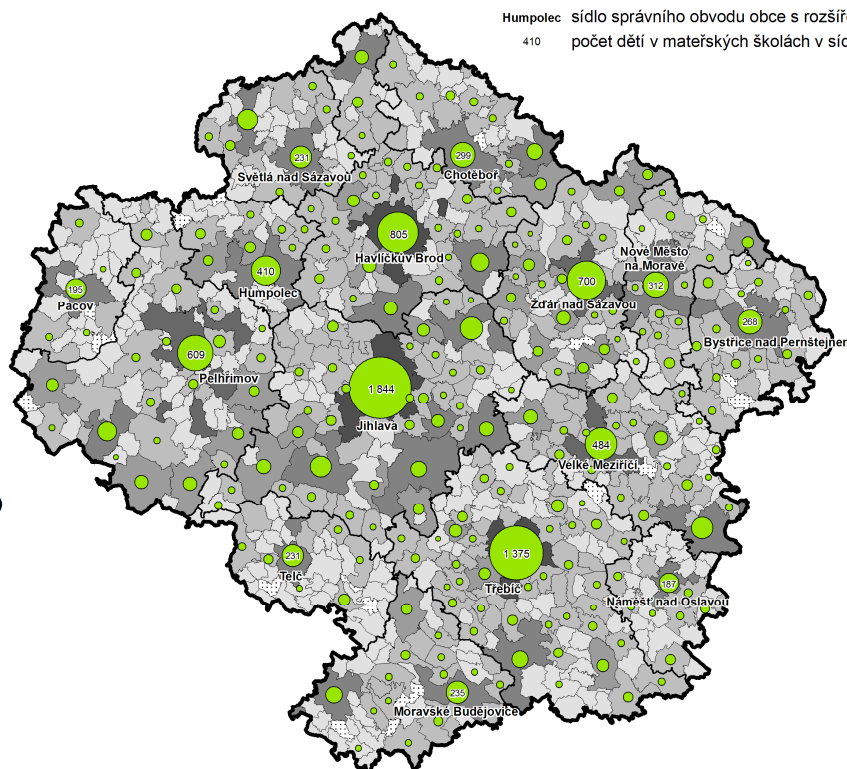
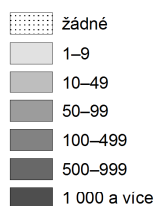
Děti v mateřských školách podle obcí Kraje Vysočina ve školním roce 2015/16

děti v mateřských školách

Humpolec sídlo správního obvodu obce s rozšířenou působností (SO ORP)
410 počet dětí v mateřských školách v sídle SO ORP

děti ve věku 3–6 let celkem (k 31. 12. 2015)

hranice obce
hranice SO ORP

Pramen: MŠMT, ČSÚ

Základní školy

Demografická situace výrazně poznamenala i působení více než 260 základních škol v Kraji Vysočina. Jejich počet se během sledované dekády snížil o pět na 263 ve školním roce 2016/2017. Ještě výraznější byl úbytek tříd – až na minimální počet 2 151 ve školním roce 2012/2013, v následujících letech sice postupně opět vzrostl až na 2 212 ve školním roce 2016/2017, stále je to však o 4,2 % méně než v roce 2007/2008.

V počtu škol a tříd se odrážel vývoj počtu žáků základních škol, který v úvodu sledovaného období **výrazně poklesl** – až na necelých 41 tisíc žáků ve školním roce 2011/2012 (oproti roku 2007/2008 více než o čtyři

tisíce méně). Vzdor postupnému zvyšování počtu žáků v následujících letech i ve školním roce 2016/2017 usedlo na Vysočině do školních lavic téměř o čtrnáct set žáků méně než v roce 2007/2008.

Počet žáků nově přijatých do základních škol v Kraji Vysočina v prvních letech mírně přesahoval 4 500, ve druhé polovině sledovaného období se pohyboval nad hranicí pěti tisíc žáků. Od školního roku 2011/2012 byl vyšší než neustále klesající počet žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku (v roce 2015/2016 byl o třetinu nižší než ve školním roce 2007/2008). To však nejsou jediní žáci, kteří základní školu opouštějí. K nim nutno připočítat i žáky, kteří odcházejí na víceletá gymnázia. Těch bylo na Vysočině s výjimkou dvou let vždy více než čtyři sta. Celkový počet žáků základních škol začal **opět růst** až od školního roku 2012/2013.

Tab. 2.3 Základní školy v Kraji Vysočina

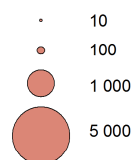
Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	45 314	43 371	41 902	41 173	41 009	41 167	41 568	42 428	43 109	43 876
z toho dívky (%)	47,6	47,7	48,0	48,1	48,3	48,3	48,4	48,3	48,3	48,5
v tom (%):										
na 1. stupni	52,6	54,5	56,1	56,8	57,7	58,6	59,6	60,4	61,2	60,8
na 2. stupni	47,4	45,5	43,9	43,2	42,3	41,4	40,4	39,6	38,8	39,2
Nově přijatí do 1. ročníku	4 522	4 693	4 767	4 623	4 987	5 027	5 337	5 612	5 381	5 303
z toho ve věku 7 a více let (%)	19,8	18,3	18,8	19,9	20,1	20,6	19,4	17,9	19,2	19,8
Žáci, kteří ukončili povinnou školní docházku na ZŠ	6 065	5 672	4 867	4 683	4 359	4 325	4 219	4 205	4 043	.
Žáci, kteří přešli do středních škol ¹⁾	527	510	456	398	392	412	466	416	408	.

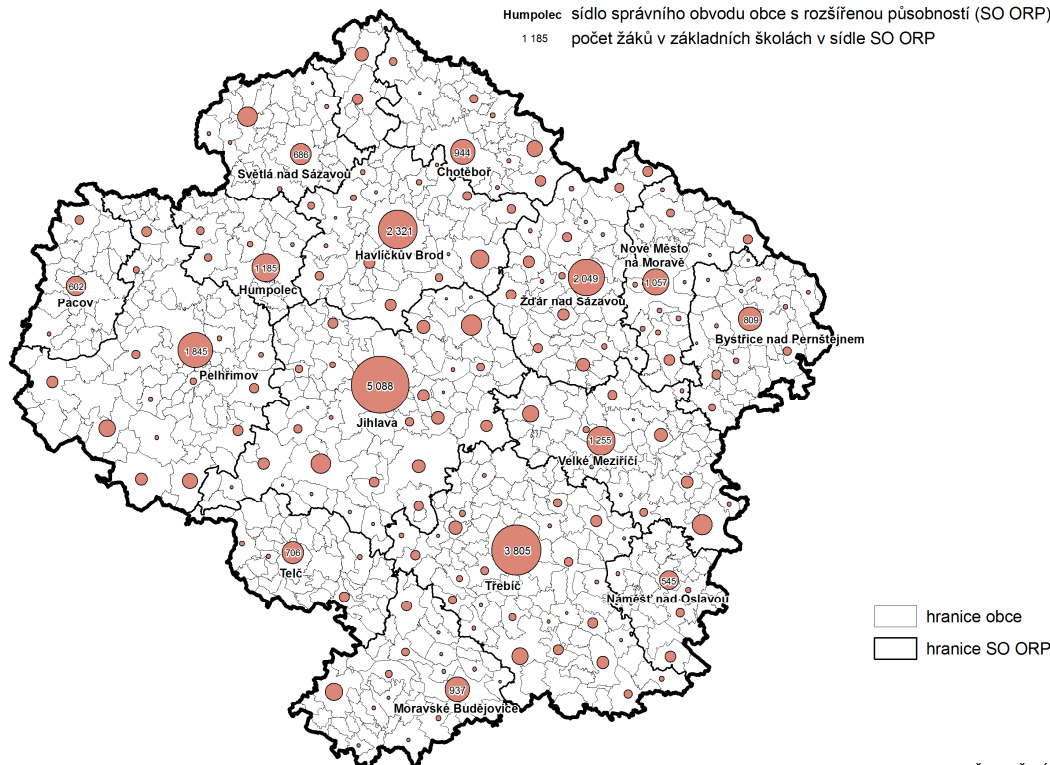
¹⁾ v plnění povinné školní docházky pokračují v nižších ročnících oborů víceletých gymnázií a oboru tanec 8letých konzervatoří

Žáci v základních školách podle obcí Kraje Vysočina ve školním roce 2015/16

žáci v základních školách

Humpolec sídlo správního obvodu obce s rozšířenou působností (SO ORP)
1 185 počet žáků v základních školách v sídle SO ORP

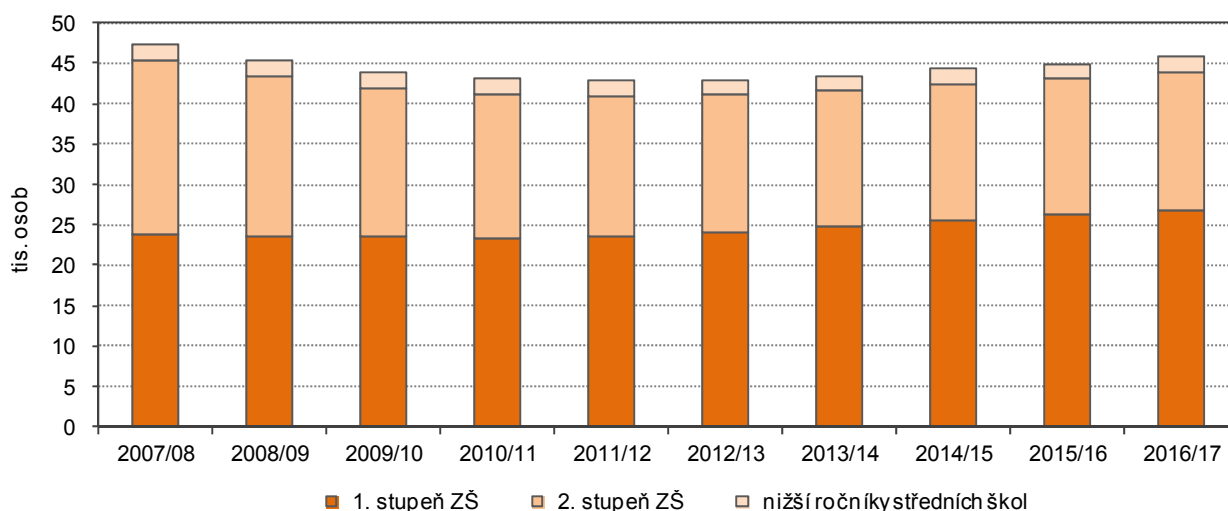

□ hranice obce
□ hranice SO ORP

Pramen: MŠMT, ČSÚ

Graf 2.6 Žáci plnící povinnou školní docházku podle druhu školy v Kraji Vysočina

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

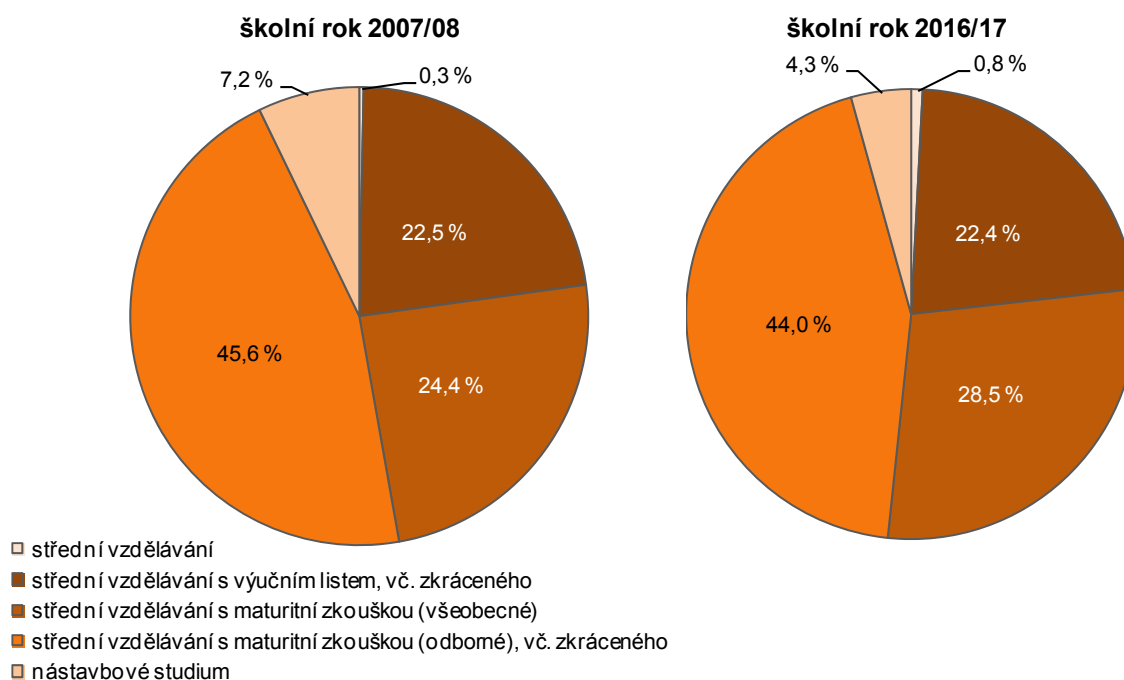
Střední školy

Ve středním školství se v dekadě 2007 až 2016 plně projevil pokles porodnosti začínající před polovinou devadesátých let. Počet žáků středních škol v Kraji Vysočina tak **nepřetržitě klesal**. Celkově byl počet studentů středních škol na Vysočině ve školním roce 2016/2017 téměř o čtvrtinu (- 24,2 %) nižší než ve školním roce 2007/2008. Mírnější byl pouze pokles počtu studentů středních všeobecně vzdělávacích škol (gymnází), jejichž počet se v průběhu sledovaných let v kraji snížil více než o desetinu, ale jejich podíl na celkovém počtu žáků středních škol se zvýšil o 4,1 procentního bodu na 28,5 % ve školním roce 2016/2017.

Nejsilnější složkou středního školství na Vysočině byly a jsou střední odborné školy s maturitou, jejichž studenti stále tvoří téměř polovinu středoškoláků v kraji, i když jejich podíl poklesl o 1,6 bodu na 44,0 % ve školním roce 2016/2017.

Graf 2.7 Žáci ve středních školách podle druhu vzdělávání v Kraji Vysočina

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Žáci učebních oborů vzdor absolutnímu poklesu tvoří neustále více než pětinu celkového počtu žáků a studentů středních škol v kraji, mnohem rychleji ubývalo účastníků nástavbového studia (snížení podílu na celkovém počtu žáků o 2,9 bodu na 4,3 %).

Velice výrazně na Vysočině poklesl počet nově přijatých studentů, který byl ve školním 2016/2017 o 27,1 % nižší než v roce 2007/2008. Téměř stejný byl **propad počtu absolventů**, který mezi školními roky 2007/2008 a 2015/2016 činil 25,6 %. Odpad žáků a studentů během studia nebo i u maturity byl tedy opravdu značný.

Mezi žáky a studenty středních škol v Kraji Vysočina ve většině let sledovaného období mírně převládaly dívky, na jeho konci se na celkovém počtu studentů podílely více než 51 %.

Tab. 2.4 Střední školy v Kraji Vysočina

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	28 429	28 344	28 080	26 742	25 394	23 933	22 858	22 360	21 976	21 545
z toho dívky (%)	50,3	50,7	50,2	50,0	49,7	49,5	49,5	51,2	51,2	51,1
v tom v denní formě vzdělávání (%)	95,2	94,6	94,8	94,6	94,8	94,6	94,0	92,8	92,6	92,4
v tom podle druhu vzdělávání (%):										
střední vzdělávání střední vzdělávání s výučním listem ¹⁾	0,3	0,3	0,2	0,4	0,4	0,4	0,5	0,7	0,8	0,8
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (všeobecné)	22,5	21,9	22,0	22,0	22,4	22,8	23,0	22,3	22,5	22,4
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (odborné) ¹⁾	24,4	24,4	24,2	24,2	24,9	25,6	26,5	27,3	27,8	28,5
nástavbové studium	45,6	45,8	45,5	45,0	44,6	44,4	43,7	44,5	44,4	44,0
Nově přijatí do 1. ročníku	7 856	7 885	7 765	6 812	6 554	6 154	6 099	6 030	5 759	5 730
Absolventi	6 517	6 439	6 544	5 876	5 903	5 643	4 988	4 843	4 846	.
v tom podle druhu vzdělávání (%):										
střední vzdělávání střední vzdělávání s výučním listem ¹⁾	0,3	0,5	0,4	0,5	0,7	0,7	0,5	1,1	0,9	.
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (všeobecné)	28,6	27,7	27,3	28,6	29,8	27,6	30,0	29,0	29,0	.
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (odborné) ¹⁾	17,9	18,4	19,0	20,2	20,2	19,5	20,0	21,5	20,6	.
nástavbové studium	44,5	44,2	43,9	43,3	42,9	45,0	43,6	44,4	45,6	.
	8,7	9,2	9,5	7,5	6,4	7,1	5,9	4,1	3,8	.

¹⁾ včetně zkráceného studia

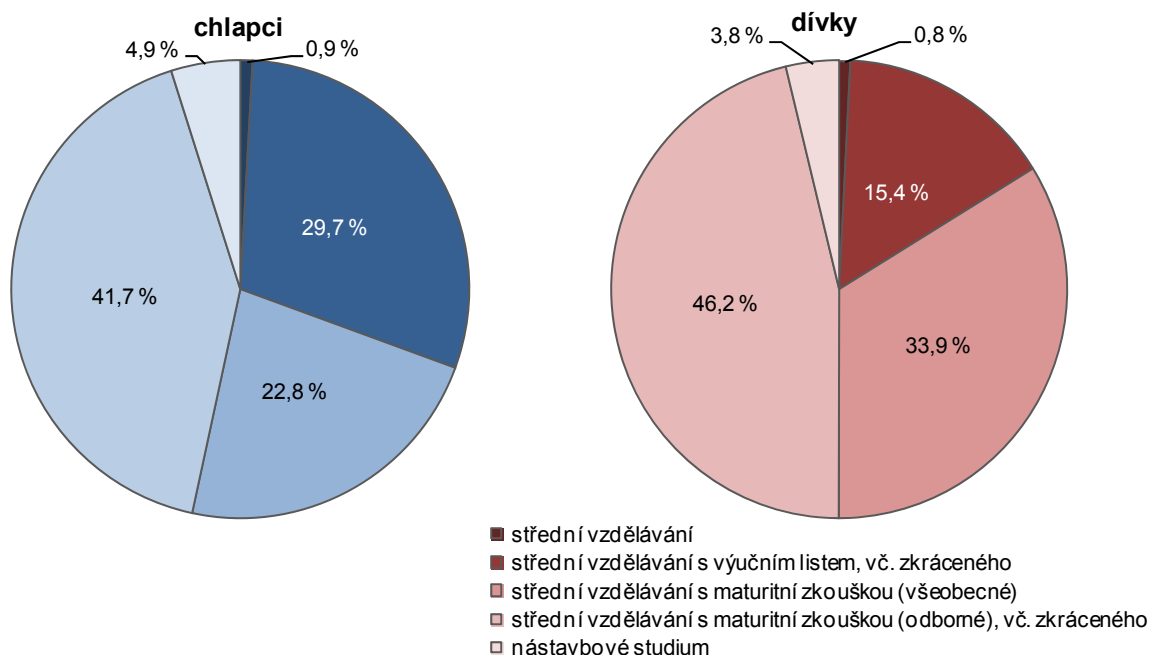
Ve středních školách na Vysočině jednoznačně převládají žáci a studenti v denní formě vzdělávání, ve školním roce 2007/2008 představovali 95,2 %, ve školním roce 2016/2017 pak 92,4 % celkového počtu žáků a studentů, když v absolutním vyjádření jejich počet mezi těmito roky poklesl o 26,5 %. Naproti tomu počet účastníků ostatních forem vzdělávání vzrostl více než o pětinu (o 20,5 %) a jejich podíl na celkovém počtu středoškoláků tak vzrostl o 2,8 bodu na 7,6 %.

Mezi žáky a studenty denní formy vzdělávání v kraji jednoznačně převládá věková skupina 15 až 19 let, i když její podíl na celku v průběhu sledované dekády poklesl o 4,5 procentního bodu. Na její úkor se zvýšilo zastoupení žáků čtrnáctiletých a mladších (studenti nižších tříd víceletých gymnázií) a žáků ve věku 20 až 24 let (např. nástavbové studium).

Mezi žáky v ostatních formách vzdělávání převládají studenti pětadvacetiletí a starší (tvoří zhruba čtyři pětiny celkového počtu).

Graf 2.8 Žáci ve středních školách podle pohlaví a druhu vzdělávání v Kraji Vysočina ve školním roce 2016/17

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Tab. 2.5 Střední školy v Kraji Vysočina – žáci podle formy vzdělávání a věku

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci v denní formě vzdělávání	27 064	26 826	26 629	25 296	24 085	22 640	21 481	20 756	20 343	19 900
v tom ve věku (%):										
do 14 let	6,5	6,4	6,4	6,4	6,7	7,2	7,5	7,9	8,1	8,3
15–19 let	90,0	90,2	90,0	88,9	87,9	86,7	85,6	85,4	85,3	85,5
20–24 let	3,4	3,2	3,5	4,6	5,1	5,9	6,6	6,2	6,1	5,7
25 let a starší	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5
Žáci v ostatních formách vzdělávání	1 365	1 518	1 451	1 446	1 309	1 293	1 377	1 604	1 633	1 645
z toho ve věku (%):										
20–24 let	22,8	19,6	21,0	20,6	22,0	20,4	19,0	16,9	17,5	19,1
25 let a starší	68,8	73,2	72,4	72,1	73,6	74,2	77,5	80,5	80,3	78,2

Gymnázia v Kraji Vysočina nepostihl tak výrazný pokles počtu studentů jako ostatní druhy středních škol, přesto se však i v jejich případě počet studentů mezi školními roky 2007/2008 a 2016/2017 **snížil** více než o **desetinu**, konkrétně o 11,6 %, což bylo o 12,6 bodu méně než u středních škol celkem.

Na rozdíl od středních škol celkem mezi studenty gymnázií na Vysočině převládají dívky, které stabilně tvoří kolem šedesáti procent studentů.

Na gymnáziích v Kraji Vysočina se nevyskytuje jiná forma studia než denní. Stále převládá osmiletá forma studia, na kterou stabilně připadá přes padesát procent studentů.

Mírně (o 8,4 %) poklesl počet žáků nově přijímaných do studia, snížení počtu absolventů bylo výraznější (14,3 %), mezi nimi mají nižší zastoupení studenti víceletých, zejména osmiletých gymnázií.

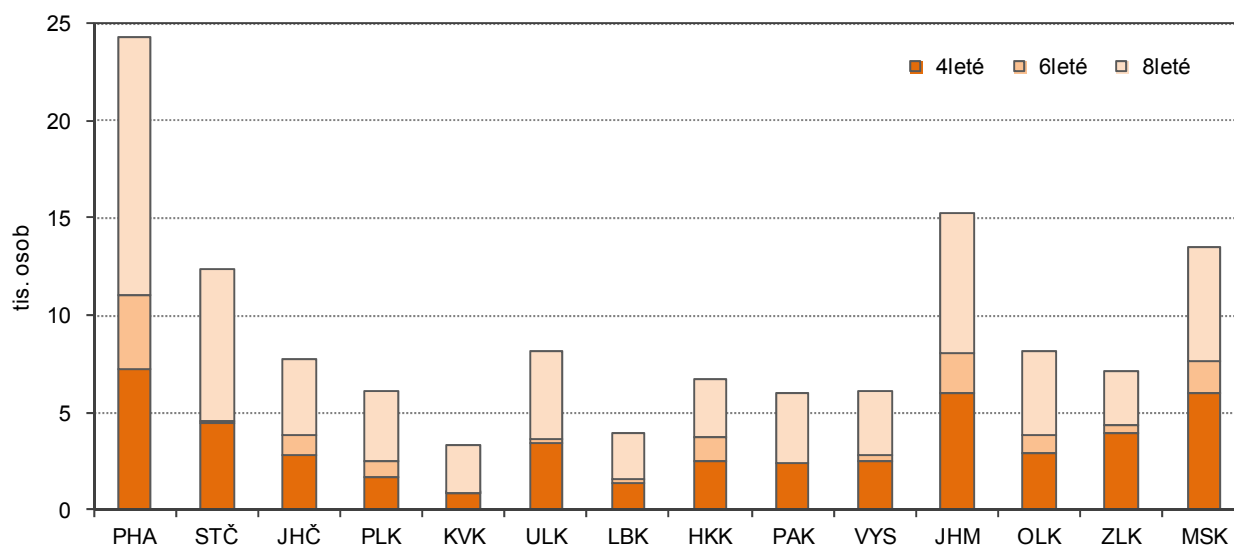
Tab. 2.6 Střední školy v Kraji Vysočina vyučující obory gymnázií

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	6 936	6 914	6 791	6 472	6 315	6 120	6 063	6 101	6 117	6 130
z toho dívky (%)	62,8	63,1	62,8	62,3	61,6	60,8	60,4	60,8	60,9	60,8
z toho v denní formě vzdělávání (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom podle délky vzdělávání (%):										
4 roky	41,4	41,2	41,4	40,3	39,5	39,1	39,3	39,6	40,6	41,2
6 let	4,9	5,3	5,8	6,1	6,4	6,8	6,9	6,5	5,8	5,6
8 let	53,6	53,5	52,8	53,6	54,0	54,1	53,8	53,8	53,6	53,2
Nově přijatí do 1. ročníku	1 232	1 211	1 156	1 037	1 113	1 085	1 118	1 128	1 142	1 128
Absolventi	1 164	1 187	1 241	1 185	1 195	1 102	1 000	1 042	998	.
v tom podle délky vzdělávání (%):										
4 roky	57,5	57,5	58,9	58,2	57,1	56,1	54,9	55,0	56,3	.
6 let	4,3	4,9	4,4	4,4	4,9	4,8	7,3	7,5	4,9	.
8 let	38,2	37,7	36,7	37,4	38,1	39,1	37,8	37,5	38,8	.

Graf 2.9 Žáci v gymnáziích podle délky vzdělávání a krajů ve školním roce 2016/17

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Počet žáků středních odborných škol **poklesl** v Kraji Vysočina mezi školními roky 2007/2008 a 2016/2017 více než o **čtvrtinu** (o 25,5 %), tedy podstatně více než tomu bylo u gymnázií. Podíl dívek na celkovém počtu studentů se mírně snížil (o 0,6 procentního bodu). Úbytek nově přijatých studentů středních škol byl zhruba čtvrtinový (- 26,0 %), o něco méně ubylo absolventů, (pokles o 23,5 %).

Mezi absolventy středních odborných škol stále **převládají** absolventi **středních odborných škol s maturitou**, i když jejich podíl v uvedené dekádě mírně klesal, stále představují kolem dvou třetin všech absolventů. O něco se zvýšil podíl absolventů středních škol s výučním listem, který dosáhl jedné třetiny.

Tab. 2.7 Střední školy v Kraji Vysočina vyučující obory odborného vzdělání bez nástavbového studia

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	19 453	19 246	19 025	18 012	17 118	16 189	15 364	15 088	14 876	14 487
Nově přijatí do 1. ročníku	5 518	5 558	5 366	4 593	4 506	4 321	4 254	4 299	4 154	4 085
Absolventi	4 785	4 657	4 684	4 249	4 328	4 138	3 696	3 603	3 662	.
Střední vzdělávání										
Žáci celkem	85	73	69	95	108	100	121	158	171	177
z toho dívky (%)	58,8	57,5	55,1	61,1	59,3	63,0	57,0	57,0	54,4	48,6
z toho v denní formě vzdělávání (%)	100,0	100,0	100,0	84,2	73,1	75,0	73,6	74,7	77,2	80,2
Nově přijatí do 1. ročníku	55	43	42	74	79	52	85	66	75	69
Absolventi	22	33	27	28	40	39	25	51	43	.
Střední vzdělávání s výučním listem ¹⁾										
Žáci celkem	6 401	6 201	6 175	5 879	5 689	5 464	5 257	4 987	4 938	4 824
z toho dívky (%)	33,8	34,0	32,7	32,7	33,5	34,0	32,9	34,2	34,5	35,0
z toho v denní formě vzdělávání (%)	99,8	99,6	99,5	99,2	99,1	99,1	98,9	98,7	98,6	98,0
Nově přijatí do 1. ročníku	2 170	2 114	2 139	1 817	1 834	1 729	1 617	1 532	1 525	1 554
Absolventi	1 861	1 781	1 786	1 679	1 757	1 560	1 494	1 404	1 407	.
Střední vzdělávání s maturitní zkouškou (odborné) ¹⁾										
Žáci celkem	12 967	12 972	12 781	12 038	11 321	10 625	9 986	9 943	9 767	9 486
z toho dívky (%)	53,2	53,1	53,0	53,0	52,1	52,0	52,4	54,3	53,9	53,6
z toho v denní formě vzdělávání (%)	97,7	97,6	98,3	98,4	98,0	96,2	94,2	90,3	88,9	88,2
Nově přijatí do 1. ročníku	3 293	3 401	3 185	2 702	2 593	2 540	2 552	2 701	2 554	2 462
Absolventi	2 902	2 843	2 871	2 542	2 531	2 539	2 177	2 148	2 212	.

¹⁾ včetně zkráceného studia

Obory středního vzdělávání měly v uplynulém desetiletí na Vysočině jen zanedbatelný počet žáků, méně než dvě stě, podstatně vyšší, zhruba třetinový podíl na celkovém počtu středoškoláků mělo střední vzdělání s výučním listem. Kolem dvou třetin žáků středních škol studovalo na středních odborných školách s maturitou.

V průběhu sledovaného desetiletí došlo v kraji u učebních oborů s maturitou i u středních odborných škol s maturitou ke zhruba **čtvrtinovému poklesu** počtu žáků.

Obdobně poklesl i počet nově přijatých studentů, výrazněji (o 28,4 %) u učebních oborů s maturitou, snížení u středních škol s maturitou bylo o 3,2 procentního bodu mírnější.

Podobný byl pokles počtu **absolventů**, u učebních oborů se mezi školními roky 2007/2008 a 2015/2016 snížil o 24,4 %, u absolventů středních škol s maturitou se zmenšil o 23,8 %).

Tab. 2.8 Střední školy v Kraji Vysočina vyučující obory nástavbového studia

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

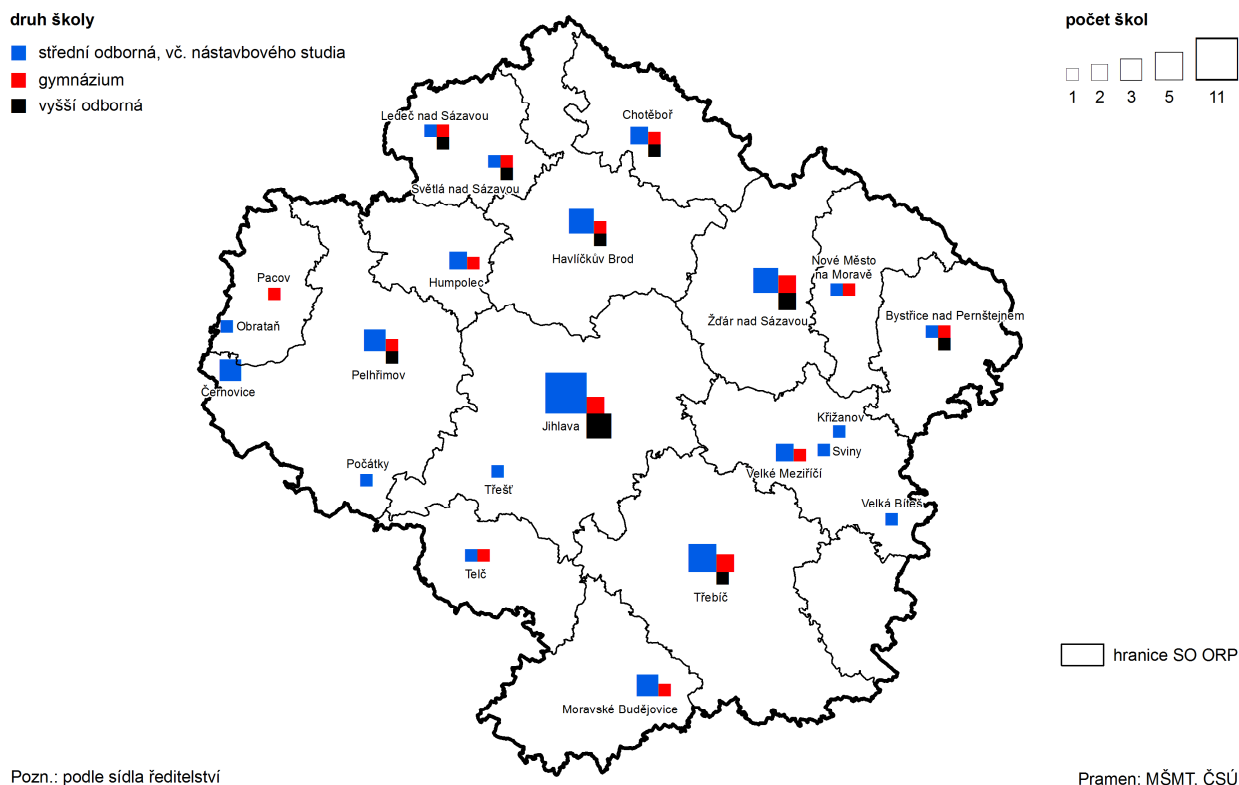
	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	2 040	2 184	2 264	2 258	1 961	1 624	1 431	1 171	983	928
z toho dívky (%)	41,6	44,1	44,4	43,2	43,3	42,5	42,8	45,8	46,2	44,5
z toho v denní formě vzdělávání (%)	48,0	45,5	46,9	47,5	48,7	49,6	50,7	54,7	55,3	57,4
Nově přijatí do 1. ročníku	532	563	646	575	535	433	387	390	284	324
Absolventi	568	595	619	442	380	403	292	198	186	.

Ještě výraznější byl úbytek studentů na oborech nástavbového studia, jejichž počet se snížil více než o polovinu (- 54,5 %), mírnější byl v nástavbovém studiu pokles počtu nově přijatých studentů (- 39,1 %). Ještě více se propadl počet absolventů (- 67,2 %).

Ve srovnání se středními odbornými školami byl mezi studenty nástavbového studia o něco nižší podíl dívek, menší byl též podíl studentů denního vzdělávání.

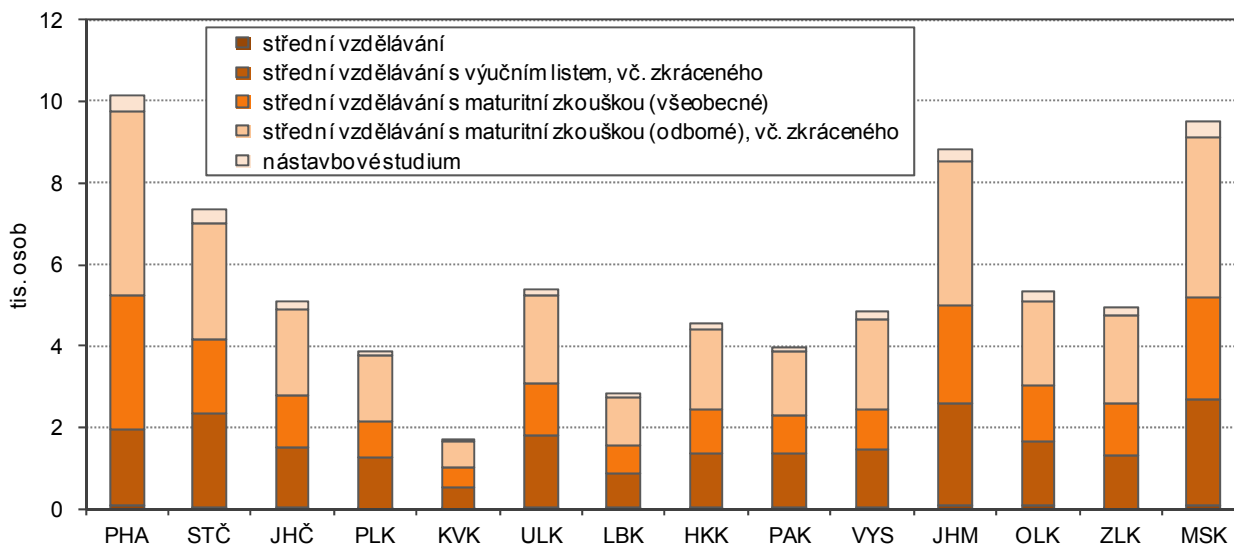

Střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy podle obcí Kraje Vysočina ve školním roce 2015/16

Graf 2.10 Absolventi středních škol podle druhu vzdělávání a krajů ve školním roce 2015/16

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Vyšší odborné a vysoké školy

Postupným **odlivem studentů** trpí na Vysočině v posledních letech i vyšší odborné školy. Vrcholem pro ně byl školní rok 2012/2013, kdy se mohly pochlubit bezmála šestnácti sty studentů, v následujících letech jim ale začalo studentů ubývat a možná zlomovým pro ně bude školní rok 2016/2017, kdy meziročně přišly téměř o pětinu studentů.

Pro vyšší odborné školy v kraji je charakteristický vysoký podíl dívek mezi studenty, vždy více než dvoutřetinový, který se na konci sledované dekády zvýšil až na čtyři pětiny.

Tab. 2.9 Vyšší odborné školy v Kraji Vysočina

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Studenti celkem	1 471	1 494	1 533	1 568	1 500	1 597	1 508	1 445	1 442	1 194
z toho ženy (%)	78,9	77,1	72,3	71,9	70,4	72,3	75,6	74,7	78,4	80,8
z toho v denní formě vzdělávání (%)	76,8	57,2	71,7	66,6	61,3	60,3	60,4	62,6	54,6	52,5
Nově přijatí do 1. ročníku	594	604	597	651	593	714	600	522	586	404
Absolventi	314	373	327	365	422	368	315	326	331	.

Mezi studenty měla největší zastoupení věková skupina 20 až 24 let, v průběhu let ale přibývalo studentů třicetiletých a starších, jejichž podíl se postupně blížil jedné čtvrtině. Tuto skutečnost můžeme dát do souvislosti se stoupajícím podílem studentů v ostatních formách vzdělávání. Na počátku sledovaného desetiletí na vyšších odborných školách v Kraji Vysočina jednoznačně převládala denní forma vzdělávání, postupně se však její podíl snižoval až se nakonec počet studentů v denní formě a v ostatních formách studia téměř vyrovnal. Ve školním roce 2016/2017 tak byl podíl studentů v denním studiu (52,5 %) ze všech krajů České republiky nejnižší.

Výše zmíněný úbytek celkového počtu studentů vyšších odborných škol na Vysočině ve školním roce 2016/2017 koresponduje s výrazným, téměř třetinovým úbytkem nově přijímaných studentů. Snad je možno jej dát alespoň částečně do souvislosti s výrazným poklesem porodnosti, k němuž na Vysočině došlo o dvě desetiletí dříve.

Tab. 2.10 Vyšší odborné školy v Kraji Vysočina – studenti podle formy vzdělávání a věku

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Studenti v denní formě vzdělávání	1 129	1 082	1 099	1 045	919	963	911	904	787	627
v tom ve věku (%):										
do 19 let	18,3	20,3	17,7	15,2	12,6	14,8	13,0	12,4	12,8	14,2
20–24 let	79,3	76,6	79,5	81,6	82,9	81,0	82,7	83,6	81,6	81,8
25–29 let	1,4	2,4	1,6	1,9	2,5	2,6	3,0	3,1	4,4	3,3
30 a více let	1,0	0,6	1,2	1,2	1,6	1,6	1,4	0,9	1,1	0,6
Studenti v ostatních formách vzdělávání	342	412	434	523	581	634	597	541	655	567
v tom ve věku (%):										
do 19 let	0,9	1,0	0,5	0,6	0,9	1,9	0,7	0,2	0,6	0,7
20–24 let	22,5	21,6	18,2	17,4	19,1	23,5	26,6	26,6	27,6	25,7
25–29 let	24,3	19,7	19,8	21,8	21,0	16,9	19,4	21,3	24,7	25,2
30 a více let	52,3	57,8	61,5	59,8	58,7	57,7	53,1	51,9	47,0	48,3

Na rozdíl od nepřetržitě klesajícího počtu studentů vyšších odborných škol v denní formě vzdělávání počet studentů v ostatních formách studia na Vysočině v první polovině sledované dekády rostl, k jeho poklesu poprvé dochází až ve školním roce 2013/2014 a ani v následujícím roce není jeho trend jednoznačně klesající.

Mezi studenty ostatních forem vzdělávání na vyšších odborných školách logicky převládají věkově starší studenti, na Vysočině se mezi nimi podíl pětadvacetiletých a starších studentů ve sledovaných letech pohyboval kolem tří čtvrtin. U denní formy studia byl naproti tomu jejich podíl zanedbatelný a prim hráli studenti ve věku 20 až 24 let.

Tab. 2.10 Veřejné a soukromé vysoké školy – studenti státního občanství ČR

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Studenti státního občanství ČR¹⁾	16 026	17 325	18 171	18 665	18 780	18 152	17 513	16 390	15 264	14 459
z toho ženy (%)	55,5	56,8	57,4	57,7	58,0	58,6	58,6	58,2	57,8	58,0
z toho v prezenční formě studia (%)	78,7	78,0	76,7	77,1	76,7	77,8	78,6	78,8	79,4	78,9
v tom podle typu studijního programu (%):										
bakalářský	62,2	64,7	65,3	65,1	65,1	64,6	64,4	62,3	61,6	60,6
magisterský	18,9	14,1	11,4	10,0	9,0	8,4	8,1	8,5	8,7	8,6
magisterský navazující	14,9	17,8	20,0	21,7	22,6	23,4	23,7	25,2	25,7	26,5
doktorský	5,4	5,0	5,0	4,9	4,8	4,7	4,9	5,1	5,2	5,3
v tom ve věku (%):										
do 19 let	9,0	8,3	8,5	8,1	7,8	7,7	7,4	7,0	6,9	7,6
20–24 let	63,5	63,2	61,4	62,3	62,3	64,1	65,0	65,6	65,5	64,5
25–29 let	16,8	16,9	17,5	17,3	17,3	16,3	16,1	16,5	17,4	17,7
30 a více let	10,7	11,7	12,5	12,4	12,5	12,0	11,4	10,9	10,2	10,2

¹⁾ s bydlištěm v kraji; ve fyzických osobách, tj. každý student je uveden jen jednou, celkový počet studentů tak nemusí souhlasit se součty za jednotlivé typy studijních programů

Na konci sledovaného desetiletí studovalo na veřejných i soukromých vysokých školách téměř čtrnáct a půl tisíce studentů s bydlištěm na území Kraje Vysočina. Oproti roku 2007 to bylo výrazně méně, ve srovnání s maximálním počtem studentů, který byl zaznamenán v roce 2011, byl úbytek dokonce téměř čtvrtinový (o 23,0 %). A vzhledem k vývoji porodnosti v devadesátých letech je nutno předpokládat, že **pokles** počtu vysokoškolských studentů bude **pokračovat** i v následujících letech.

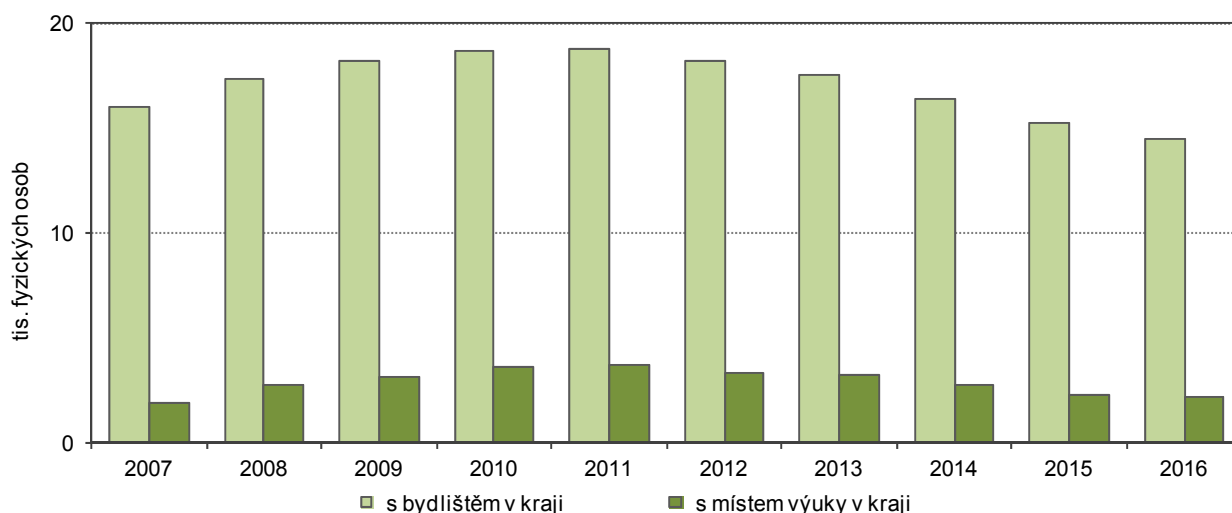
Mezi vysokoškolskými studenty z Vysočiny poměrně jasně převládají ženy, jejichž podíl nikdy neklesl pod 55 procent. Obdobně stabilně více než tři čtvrtiny studentů připadají na prezenční formu studia.

Nejčastějším studijním programem mezi vysokoškolskými studenty z Vysočiny byl stabilně **bakalářský** program (vždy přes 60 procent), v průběhu sledované dekády stoupala váha magisterského navazujícího programu (až na více než čtvrtinu studentů), úměrně ubývalo magisterského programu. Podíl studentů v doktorském studiu se průběžně pohyboval kolem pěti procent.

Věkově je mezi vysokoškolskými studenty z Vysočiny nejméně zastoupena mládež do devatenácti let, až dvoutřetinový podíl připadá na studenty z věkové skupiny 20 až 24 let. Poměrně výrazně jsou zastoupeni i starší studenti ve věku 25 až 29 let a i třicetiletí a starší.

Graf 2.11 Studenti státního občanství ČR veřejných a soukromých vysokých škol v Kraji Vysočina

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Vysoké školy v roce 2016 absolvovaly téměř čtyři tisícovky studentů se státním občanstvím České republiky a bydlištěm v Kraji Vysočina. Oproti stavu z roku 2007 to bylo o třetinu více, ale ve srovnání s rokem 2012, kdy z vysokých škol vyšlo nejvíce absolventů z Vysočiny, to znamená **pokles** o šestnáct procent.

Je zajímavé, že ženy mají na celkovém počtu absolventů vyšší podíl než na celkovém počtu studentů a tento rozdíl se navíc v průběhu let zvyšuje. Zatímco v roce 2007 byl podíl žen na počtu absolventů o 2,7 procentního bodu vyšší než podíl žen na počtu studentů, v roce 2016 činil tento rozdíl už 4,4 bodu.

Mezi absolventy vysokých škol z Vysočiny jednoznačně převládali absolventi bakalářského studia, u jejichž podílu na celkovém počtu absolventů se ve sledovaném desetiletí projevovala mírně rostoucí tendence. Jejich podíl byl v roce 2016 o 4,9 procentního bodu vyšší než v roce 2007. Úměrně tomu se snižoval podíl absolventů magisterského studijního programu, ať už samostatného nebo navazujícího (v roce 2016 byl o 4 body nižší než v roce 2017). Klesající tendenci je možno vysledovat i u doktorského studijního programu.

Tab. 2.11 Veřejné a soukromé vysoké školy – absolventi státního občanství ČR

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Absolventi státního občanství ČR¹⁾	2 991	3 462	3 963	4 303	4 416	4 724	4 653	4 526	4 166	3 978
z toho ženy (%)	58,2	58,1	59,6	61,7	61,5	61,8	62,1	62,2	61,2	62,4
z toho v prezenční formě studia (%)	80,9	81,1	81,7	79,1	78,9	79,0	78,5	77,4	80,3	82,0
v tom podle typu studijního programu (%):										
bakalářský	50,9	53,6	58,0	59,4	57,4	58,7	57,3	59,5	54,8	55,8
magisterský	29,9	22,8	13,7	10,2	8,3	7,5	6,6	4,9	5,3	6,1
magisterský navazující	16,9	21,5	26,6	28,8	32,6	32,2	34,9	33,6	37,7	36,7
doktorský	2,6	2,2	1,9	1,7	1,9	1,8	1,5	2,2	2,3	1,7

¹⁾ s bydlištěm v kraji; ve fyzických osobách, tj. každý absolvent je uveden jen jednou, celkový počet absolventů tak nemusí souhlasit se součty za jednotlivé typy studijních programů

